

TIEDOTE

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO, MAAKUNTAHALLITUS 18.10.2021

Esityslista ja pöytäkirja: www.varsinais-suomi.fi

Yhteystiedot: etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

MAAKUNTAHALLITUS: VARSINAIS-SUOMEN PAIKALLISJUNALIIKENNE TULISI SISÄLLYTTÄÄ HENKILÖJUNALIIKENTEEN OSTOLIIKENNEKOKONAISUUTEEN

Lisätietoja: Kehittämispäällikkö Malla Rannikko-Laine, p. 040 7213429

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt alueilta ja muilta sidosryhmiltä näkemyksiä vuosille 2022–2030 suunnitellusta ostoliikenteen tarjonnasta. Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on todettu, että valtio hankkii henkilöjunaliikenteen palveluja VR Yhtymä Oy:ltä EY:n palvelusopimusasetuksen mukaisena suorahankintana. Hankinnoilla ostetaan yöjunaliikennettä sekä taajamajunaliikenteen palveluja Etelä-Suomessa. Valtio ostaa myös kaukojunaliikennettä sekä sähköistämättömillä rataosilla kiskobussiliikennettä.

Maakuntahallitus lausuu asiasta seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriön ja VR:n suorahankintasopimuksen uusimisen yhteydessä on tarkoitus selvittää mahdollisuuksia laajentaa henkilö- ja taajamajunaliikennettä uusille alueille. Samaan aikaan valtion kustannustason on tarkoitus pysyä nykytasolla noin 32 miljoonassa eurossa. Tavoitteet ovat ristiriidassa keskenään. Liikenteen ympäristövaikutusten vähentämiseksi ja työssäkäyntialueiden laajentamiseksi liikenteen laajentaminen on kannatettavaa ja alueellisen junaliikenteen käynnistämiseen uusilla alueille on varattava riittävästi valtion rahoitusta.

LVM:n ja VR:n neuvotteluiden pohjana oleva rajaus Etelä-Suomen lähijunaliikenteestä on tarpeellista kyseenalaistaa. Nykyisin liikenne kattaa Helsingin ja Tampereen sekä Lahden–Kouvolan ja Kotkan muodostaman alueen. Saman rajauksen sisään kohdennettiin myös vuoden 2019 alueellisen junaliikenteen pilotit.

Varsinais-Suomessa on aluerakenteen lähtökohdista erinomaiset edellytykset kestäväälle asunto- ja työmarkkina-alueelle, mikäli joukkoliikennettä mukaan lukien alueellista junaliikennettä hyödynnetään. Lähijunaliikenne voidaan käynnistää kolmella ratasuunnalla: Turusta Saloon, Loimaalle sekä Uuteenkaupunkiin. Yksinkertaisimmillaan lähijunaliikenne on käynnistettävissä Turku–Toijala-radalla sekä myöhemmin myös Uudenkaupungin radalla ja Salon ja Turun välisillä asemilla.

Maakunnan liitto ehdottaa, että Varsinais-Suomen paikallisjunaliikenne sisällytetään ostoliikennekokonaisuuteen. Alueellisen junaliikenteen käynnistäminen voidaan vaiheistaa aloittamalla lähijunaliikenne Loimaan ratasuunnalla ja yhdistämällä se Tampereen seudun taajamajunaliikenteen kehittämiseen. Lähijunaliikenne voidaan käynnistää lisäämällä Turku–Toijala-junaliikenteeseen pysäkit Varsinais-Suomen puolella Liedossa, Aurassa ja Kyrössä sekä Pirkanmaalla Urjalassa. Varsinais-Suomen liitto ja Pirkanmaan liitto tukevat yhdessä liikennöinnin kehittämistä.

Vuosille 2022–2030 tehtävällä 9-vuotisella sopimuksella tavoitellaan riittävän pitkää näkymää ostoliikenteen palveluihin. Solmittava sopimus on niin pitkä, että se käytännössä pysäyttää rautateiden henkilöliikenteen avaamisen kilpailulle ja tästä syystä saattaa vesittää uudet mahdollisuudet alueellisen junaliikenteen kehittämiselle. Vaikka henkilöliikenteen kilpailun katsotaan avautuneen 1.1.2021, jolloin VR:n kaukoliikenteen yksinoikeus päättyi, solmittava sopimus lukitsee VR:n yksinoikeuden ao. raiteilla vuosikymmenen loppuun.

Etelä-Suomen lähijunaliikenteen laajentamisen lisäksi VR:n aikatauluuutteita tulee korjata. Erityisesti pendelöinnin ja Turun sataman laivayhteyksien näkökulmasta nykyisestä aikataulusta puuttuu tärkeitä lähtöjä. Turun ja Tampereen välillä vuoroja on tarpeeseen nähden vähän ja yhteydet ovat epäsymmetriset; pendelöintimahdollisuudet ovat paremmat Turusta Tampereelle kuin Tampereelta Turkuun.

Puutteet Turku–Tampere:
Aamujuna klo 7 lähtö, sekä aamuyhteys sisämaasta
Iltapäiväyhteys klo 17 ja klo 18
Loimaa–Helsinki aamun aikainen pendelöintiyhteys

Puutteet Turku–Helsinki:
Myöhäisillan yhteydet Turusta ja Helsingistä

Yhteydet laivoille:
Aamujuna IC904 Tampereelta aikaistaminen
Aamujuna IC941 Helsingistä Turun satamaan myös viikonloppuisin

LUONNON VIRKISTYSKÄYTÖN STRATEGIA – MAAKUNTIEN LIITTOJEN ROOLI SYYTÄ TUNNISTAA SELKEÄMMIN JATKOTYÖSKENTELYSÄ

Lisätietoja: Erikoissuunnittelija, Aleksis Klap, puh. 040 7213137

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnonvirkistyskäytön strategiasta. Kansallinen luonnon virkistyskäytön strategia laaditaan ensimmäistä kertaa Suomessa. Se ulottuu vuoteen 2030 saakka. Strategian tavoitteena on lähiluonnon saavutettavuuden parantaminen, kansanterveyden edistäminen, luonnon kestävyuden vaaliminen virkistyskäytössä, voimavarojen ja yhteistyön varmistaminen sekä virkistyskäytön monimuotoisuuden kehittäminen.

Maakuntahallitus:

Luonnon virkistyskäytön edistäminen ja siitä saatavien hyötyjen tunnistaminen alaa käsittelevässä strategiassa on tarpeellista. Koronapandemia on lisännyt niin arkipäiväistä virkistyskäyttöä kuin kotimaan luontomatkailuakin, vaikka ala on jo pidempään ollut kasvussa.

Virkistyskäytön saavutettavuus ja alueiden monipuolisuus vaihtelevat eri alueilla merkittävästi. Tämän vuoksi eri toimintamallien kehittäminen alueiden tunnistamiseen ja lisäämiseen niin kaupunkialueilla kuin maaseutualueilla vaatii tulevaisuudessa merkittävää lisätyötä. Strategiassa tunnistettu tarve kattavalle tietolähteelle eri virkistys- ja retkeilypaikoista on erittäin tärkeä. Varsinais-Suomessa kyseisten kohteiden kartoitusta ja digitaalista paikkatietosovellusta on kehitetty eri hankkeissa yhteistyössä alueen toimijoiden ja kuntien kanssa. Tämä karttasovellus palvelee (<https://kartta.virma.fi/>) niin ulkoilijoita kuin palveluntarjoajia.

Alueiden käytössä tulee usein ristiriitoja erityisesti sellaisilla alueilla, jotka ovat muotoutuneet yleisen tietoisuuden kautta yleisesti käytettäväksi alueiksi, mutta joilla ei ole virallista statusta tai ylläpitoa. Tästä syystä ohjeistusta virkistyskäytön mahdollisuuksista ja tavoista tulisi lisätä. Jokamiehenoikeudet ja hyvän retkeilijän etiketti antavat paljon mahdollisuuksia ja oikeuksia ulkoiluun, mutta velvoittavat myös hyvään käytökseen ja muiden huomioimiseen.

Strategian toimintalinjauksiin tulisi lisätä yhdeksi kokonaisuudeksi aluemäärän lisäämisen tavat, jossa kaavoituksen lisäksi keinoja etsitään erilaisin vapaaehtoisin keinoin, esimerkiksi yksityisten maa-alueiden osalta. Yksityisten maa-alueiden käytön osalta tulisi selvittää mahdollisia toiminta- ja sopimusmalleja sekä niihin mahdollisesti sopivia korvauskäytäntöjä. Näillä voitaisiin turvata virkistyskäytössä olevien alueiden pitkäjänteisyys sekä parantaa palvelutasoa.

Opetus- ja nuorisotoiminnan osalta on tärkeää huomioida laajasti ympäristökasvatuksen mahdollisuudet tiedon ja virkistyskäytön ymmärtämisen lisäämisessä. Varsinais-Suomen liitossa toimiva Valonia on osana ympäristökasvatuksen pyöreän pöydän verkostoa, jota koordinoi ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi. Näiden alueellisten ja kansallisten ympäristökasvatustoimijoiden aktiivinen sitouttaminen strategian toteuttamisessa on tärkeää.

Nykyisellään virkistyskäytön seuranta ja siihen liittyvät indikaattorit ovat hyvin puutteellisia ja osin epäselviä tai hankalasti tulkittavia. Jotta alaa pystytään kehittämään laaja-alaisesti, tulisi mittarointia monipuolistaa sekä siihen liittyvää dataa tulisi tuottaa ajantasaisemmin. Yleisesti ymmärrystä virkistyskäytön hyvinvointi- ja terveystaustuksista pitäisi kehittää ja niiden mittareiden vaikuttavuutta parantaa.

Maakuntien liitoilla on hyvä ja kattava kokonais käsitys alueen virkistys- ja luontomatkailun tilanteesta sekä kehittämistarpeista. Varsinais-Suomen liitto näkee, että maakuntien liittojen tiivis osallistaminen strategian toimintalinjausten toteuttamiseen on tarpeen ja siten liittojen edustus jatkotyöskentelyssä on hyvä tunnistaa strategiassa nykyistä selkeämmin.

ALUEIDEN KESTÄVÄN KASVUN EDISTÄMISEN RAHOITUSTA KAHDELLE VARSINAISUOMALAISALLE ALUEKEHITTÄMISEN TEEMAVERKOSTOHANKKEELLE

Elinkeinopäällikkö Petteri Partanen, p 040 7760 630

Työ- ja elinkeinoministeriö on toteuttanut avoimen haun aluekehittämisen teemaverkostoiksi ja kehittämisvyöhykkeiksi kevään 2021 aikana. Hakemuksia saatiin 37, joista valittiin rahoitettaviksi 19. Rahoituksesta kehittämisvyöhykkeille jaetaan yhteensä 1,3 miljoonaa euroa ja teemaverkostoille 5,6 miljoonaa euroa, josta seutukaupunkien verkostoyhteistyöhön 840 000 euroa.

Ministeriön arviointiryhmä on arvioinut hakemukset hakurajeissa kuvattujen haun tavoitteiden ja hakukriteerien perusteella ja valinnut parhaiten näihin vastaavat verkostot ja kehittämisvyöhykkeet vuosille 2021–2023.

Valtioneuvosto jakoi rahoituksen maakuntien liitoille sen perusteella, missä hyväksytyjen hankkeiden päätoteuttajat (tai päätoteuttajien päätoimipaikat) sijaitsevat. Varsinais-Suomen liitolle osoitettiin kahteen teemaverkostohankkeeseen sekä hallinnoinnista aiheutuviin kustannuksiin yhteensä 626 000 euroa.

- Åbo Akademiille myönnetään hankkeeseen ”Habitability - elinvoimaiset ja kestävästi asutut saaristo- ja vesistöalueet” 198 000 euroa.
- Paimion kaupungille myönnetään hankkeeseen ”Seutukaupunkien alueella tunnistettujen kiertotalousklusterien rakentaminen ja kiihdyttäminen” 400 000 euroa.